

prof. PaedDr. Zdena Kráľová, PhD.

Pedagogická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Oponentský posudok na pedagogickú, publikačnú, vedecko-výskumnú a inú odbornú činnosť doc. Mgr. Štefana Beňuša, PhD.

Predložený oponentský posudok bol vypracovaný na základe menovania za oponentku vymenúvacieho konania doc. PhDr. Jarmilou Jurovou, PhD., dekanou FF UKF v Nitre zo dňa 10. 12. 2012. V zmysle stanovených požiadaviek na komplexné posudzovanie uchádzača o vedecko-pedagogický titul profesor sú v posudku hodnotené najmä tieto oblasti činnosti doc. Mgr. Štefana Beňuša, PhD.: pedagogická činnosť, vedecko-výskumná činnosť, ocenenie profesijných kompetencií a prínos uchádzača pre rozvoj daného odboru.

Prácu svojho kolegu kontinuálne sledujem, keďže sa obaja venujeme najmä zvukovej rovine anglického jazyka a stretávame sa pri viacerých príležitostiach. Okrem iného, som bola posudzovateľom záverečnej správy jedného z jeho projektov, členom komisie pri jeho habilitačnom konaní a nedávno sa mi na diplomovú prácu prihlásila študentka, ktorá uňho robila bakalársku prácu. Mala som teda možnosť spoznať aj výsledok jeho pedagogického pôsobenia a musím konštatovať, že študentka má prehľadné a systematické vedomosti z fonetiky a fonológie anglického jazyka a je vynikajúco pripravená na akustickú analýzu zvukového materiálu.

Doc. Mgr. Štefan Beňuš, PhD. získal bohaté pedagogické skúsenosti počas svojho pôsobenia na domácich i zahraničných inštitúciách. Ťažiskom jeho pedagogickej činnosti je fonetika a fonológia anglického jazyka, kde do vyučovacieho procesu implementuje prácu s počítačovým softvérom na fonetickú analýzu Praat, ktorý študentom poskytuje vhodný nástroj na prácu s ich vlastnou výslovnosťou, a tým hlbšie poznanie a pochopenie artikulačných a akustických vlastností reči. Študenti významne profitujú z jeho výskumnej činnosti v oblasti technológií a umelej inteligencie, ktorá je na Slovensku jedinečná, rovnako ako jeho séria učebných materiálov o aplikácii systému Praat. Pod jeho vedením doteraz ukončil štúdium jeden doktorand a traja doktorandi sú v súčasnosti po dizertačnej skúške, všetci s kvalitnou publikačnou a projektovou činnosťou.

Doc. Mgr. Štefan Beňuš, PhD. ako prvý na Slovensku začal skúmať artikulačné charakteristiky reči metódou elektromagnetickej artikulografie, kde využíva fonetické dáta pri

skúmaní kognitívneho systému reči, napríklad pri fonologických otázkach (jerové samohlásky a slabičné spoluhlásky v slovenčine alebo transparentné samohlásky v maďarčine) a pri extrahovaní prozodických vplyvov na artikulačné pohyby, napr. pri reči v zašumenom prostredí (Lombard speech) alebo pri charakteristikách produkcie slabík. Poznatky získané týmto výskumom sa snaží pretaviť do formálnych modelov kognitívnej fonologickej kompetencie, ako napríklad využitím teoretického aparátu Teórie optimality (Optimality Theory) vo fonológii a základných nelineárnych rovníc pre modelovanie artikulačnej kompetencie.

Jeho druhou hlavnou výskumnou oblasťou je vzťah medzi prozodickými charakteristikami reči a ich funkčným pragmaticko-diskurzným významom v rečovej komunikácii, kde využíva hlavne metódy korpusovej lingvistiky. Skúma širokú škálu javov od charakteristík pri preberaní slova (turn-taking), prozodickými významami diskurznych slovíčok ako „okay“ alebo „um“ v angličtine alebo „no“ v slovenčine až po akusticko-artikulačnú realizáciu prozodického štruktúrovania reči. Rozšírením tejto oblasti je výskum vzťahu prozódie a komplexnejších kognitívno-psychologických javov ako napríklad klamanie a pravdivosť vo výpovediach alebo dôveryhodnosť rečníka. Tu skúma prozodické charakteristiky reči, ktoré by mohli pomôcť pri detekcii klamstva alebo koreláciu rečového prispôsobovania sa medzi komunikačnými partnermi s úspešnosťou komunikácie. Unikátnym a inovatívnym je rozšírenie jeho výskumu medziľudskej komunikácie o rečovú interakciu medzi človekom a strojom.

Väčšina výskumných výstupov doc. Mgr. Štefana Beňuša, PhD. je založená na skúmaní a štatistickom vyhodnocovaní merateľných fonetických dát (artikulačných aj akustických) pri testovaní hypotéz o kognitívnom systéme ľudskej reči a má relevantný a akceptovaný medzinárodný rozmer. Dokumentujú to nielen jeho vedecké práce publikované v karentovaných časopisoch a stovky ohlasov na ne v indexovaných periodikách, ale aj hodnoty jeho Hirschovho indexu výnimočné v humanitných vedách (H-index 6 vo WOS, 11 v Scopus, a 20 v Google Scholar).

Prevažná väčšina jeho publikačných výstupov je výsledkom spolupráce s výskumníkmi z celého sveta (USA, Nemecko, Argentína, Maďarsko, Fínsko...). Svoje výsledky pravidelne prezentuje na najvýznamnejších svetových konferenciách v oblasti výskumu reči (napr. International Congress of Phonetic Sciences, Speech Prosody, Interspeech) a prostredníctvom početných pozvaných prednášok na univerzitách po celom svete. Je pravidelným (spolu)riešiteľom medzinárodných projektov a je úspešný tiež pri

získavaní prestížnych grantov na výskumné pobyty (Fulbright Commission, Alexander von Humboldt Stiftung, Andrew Mellon Foundation).

Doc. Mgr. Štefan Beňuš, PhD. je pravidelne žiadaný o recenzie článkov a štúdií, ktoré boli zaslané na posúdenie do najvýznamnejších karentovaných časopisov v predmetnej oblasti (Journal of Phonetics, Journal of the Acoustical Society of America, Speech Language Hearing Research, Speech Communication, Phonology). Bol editorom karentovaného časopisu Laboratory Phonology a v súčasnosti je členom edičnej rady karentovaného časopisu Journal of International Phonetic Association. Jeho práce sú často citované v tzv. „handbooks“ – prehľadových štúdiách sumarizujúcich výskum v určitej oblasti.

Záver:

Práca doc. Mgr. Štefana Beňuša, PhD. je výnimočná nielen v našom, ale i vo svetovom kontexte, čo dokladujú mnohé prestížne ocenenia a jeho akceptácia významnými slovenskými a zahraničnými inštitúciami a organizáciami. Výsledky jeho vedecko-výskumnej činnosti sú excelentné a v nemalej miere prispievajú k rozvoju daného odboru.

Podľa predložených materiálov pre vymenúvacie konanie za profesora a na základe ich hodnotenia podľa kritérií Filozofickej fakulty UKF v Nitre konštatujem, že doc. Mgr. Štefan Beňuš, PhD. spĺňa a prekračuje požadované kritériá na získanie titulu profesor. Jednoznačne **odporúčam** schváliť návrh na jeho vymenovanie za profesora v odbore 2.1.32 Cudzie jazyky a kultúry.

Námety k diskusii:

1. Využili ste výsledky riešenia medzinárodného projektu vedeckej agentúry Air Force Office of Scientific Research aj vo Vami vyučovaných predmetoch? Ak áno, akým spôsobom?
2. Aké výskumné perspektívy vidíte v oblasti presahu fónickej a sémanticko-pragmatickej jazykovej roviny?

V Nitre, 28. 1. 2019

prof. PaedDr. Zdena Kráľová, PhD.